

PORADENSTVÍ

Lukáš Hlaváček

DRYDEN, W. *Poradenství*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-371-0.

V poslední době se těší oblibě knihy, které populární formou podávají stručný přehled týkající se určité problematiky nebo celé vědní disciplíny. Jednou z nich je i *Poradenství*, kniha o rozsahu 119 stran a formátu A5. Jejím autorem je Windy Dryden, který v současné době působí na britské Goldsmiths College jako profesor psychoterapeutických studií. Kniha vyšla v originále v roce 2006 v Londýně, o dva roky později vydalo nakladatelství Portál její český překlad, který je součástí řady svazků s přízviskem „Stručný přehled“.

Jak sám autor v úvodu knihy uvádí, hlavním důvodem pro její napsání byla potřeba krátkého, přístupného textu o hlavních terapeutických a poradenských přístupech pro lidi, kteří stojí na samotném začátku své profesní kariéry. Protože se většina z těch, kteří začínají psychoterapeutickou nebo poradenskou praxí, setkává s přístupem zaměřeným na osobu, s přístupem psychodynamickým nebo s kognitivně-behaviorální terapií, předkládaný text pokrývá právě tyto oblasti.

Kniha je členěna na šest kapitol: 1. Složky poradenství, 2. Citová vazba, 3. Názory, 4. Cíle, 5. Úkoly a 6. Poradenství jako proces. V úvodní kapitole autor vysvětluje význam hojně používaného, ale ne vždy správně pochopeného pojmu „poradenství“. Nečiní tak na základě předložení formální definice poradenství, ale tím, že nejprve jmenuje jednotlivé složky poradenství. Těmi jsou v jeho pojetí dva hlavní aktéři poradenského procesu – poradce a klient. Role těchto osob jsou zde stručně popsány včetně uvedení vlastností, které by měly být dobrému poradci vlastní. Na základě objasnění základních úloh poradců a klientů jsou zde předloženy teze o tom, co opravdu můžeme za poradenství považovat. Poučné je zakončení této kapitoly, Dryden zde uvádí, „co poradenství není“ (např. poradenství není přátelení se, poradenství není léčba jako u lékaře atd.), a vyvrací tak nesprávné pohledy na poradenský proces.

Náplní druhé kapitoly jsou otázky citové vazby, která se mezi poradcem a klientem vytváří. Diskutuje se zde o pojmech jako empatie, akceptace,

kongruence, samozřejmě ve vztahu mezi poradcem a jeho klientem. Autor podává i poučení o tom, jak moc by toho poradci měli svým klientům o sobě odhalit. Dále je proti sobě stavěna nadměrná a nedostatečná angažovanost, přičemž se obě tyto krajní formy považují za nežádoucí. Komunikační styl je další důležitou proměnnou, která do procesu poradenství vstupuje. Zde se jako nejúčinnější cesta doporučuje spíše volnější, méně formální komunikační styl.

V oddílu věnovanému názorům jsou komentovány z různých pohledů názory poradce i klienta, a to hlavně ty nejběžnější. Podle autora publikace je třeba, aby zazněly všechny názory z obou stran, klient by neměl odházet s tím, že svůj názor nevyslovil. Rozprava o názorové oblasti je zahájena vysvětlením zásady informovaného souhlasu. Budoucím poradcům se zde doporučuje, co by svým klientům měli oznámit, o čem by klienti měli vědět a s čím budou souhlasit. Autor se dále zabývá tím, jak informovat klienta o poradenském přístupu, který poradce používá. Jsou zde uvedeny i tři příklady monologů poradců různých orientací, kteří vysvětlují svůj přístup klientům. Tato, ale i další ukázky z poradenské praxe v této knize mohou posloužit začínajícím poradcům jako zdroj inspirace. V této kapitole jsou dále předkládány praktické otázky poradenství, jako např. délka sezení, poplatky atd. Problematickou otázkou poradenství je vždy mlčenlivost a její hranice. V těchto místech se autor zabývá její důležitostí, klade důraz na dodržování této zásady, zmíněny jsou však i výjimky z požadavku mlčenlivosti. V závěru kapitoly je umístěna část rozhovoru poradce Windyho s jedním z jeho klientů. Dryden v této autentické ukázce podává návod, jak získat od svého klienta informovaný souhlas.

Následující kapitola je zaměřena na další oblast pracovní aliance mezi poradcem a jeho klientem – na cíle obou účastníků poradenského procesu. Jako častý problém shledává autor otázku dosažitelnosti cílů vytyčených klienty. Přílohou této kapitoly je proto obsáhlá tabulka, která přináší příklady častých problematických cílů klientů, včetně doporučovaných reakcí terapeutů a následných tipů na přeformulování cílů klientů správným směrem.

Na oddíl zabývající se cíli navazuje pojednání o úkolech, tedy činnostech, které poradci a jejich klienti provádějí a které jsou svou povahou zaměřeny na cíl. Do popředí zde vystupují otázky týkající se odborné způsobilosti poradců při plnění jejich úkolů, protože účinnost poradenství je na nich značně závislá. V závěrečné kapitole se autor zabývá poradenstvím jako procesem.

Přestože se v poradenském procesu tradičně rozlišuje jeho počáteční, střední a závěrečná fáze, Dryden k této otázce přistupuje poněkud odlišně. Rozděluje poradenský proces na řadu postupných etap a ukazuje, jakým způsobem teorie pracovní aliance (jež je založena na práci Eda Bordina a z níž do velké míry tato publikace čerpá) inspiruje poradenskou činnost v každé etapě. Etapový model poradenského procesu má v podání Drydena šest etap, od zapojení až po zakončení. Jednotlivé etapy jsou zde podrobně popsány.

Poradenství je zakončeno přílohou, kde nalezneme adresu poradenského pracoviště autora knihy (který zde dokonce konkrétně popisuje vlaková či autobusová spojení), dále jeho odborné vzdělání, výcvik a praxi. Dryden nezapomněl ani na uvedení poplatků, jež si za poradenskou činnost účtuje. V závěrečných odstavcích konkrétně popisuje, jaký přístup v poradenství sám využívá, a podává výčet témat a otázek, o které by se měl případný klient zajímat při příchodu na vstupní rozhovor. V seznamu literatury jsou uvedeny publikace, na které autor odkazuje nebo z nichž čerpá, všechny v anglickém jazyce.

Cíl autora – představit všeobecný pohled na poradenství – lze považovat za splněný. Autor se zabývá poradenstvím především na obecné úrovni, většinu poznatků uvedených v knize je však možné aplikovat na různé konkrétní formy poradenství, včetně poradenství pedagogicko-psychologického. Poradenství je stručným a přehledným průvodcem poradenského procesu, od počátečního formování vztahu mezi klientem a jeho poradcem, až po úspěšné ukončení poradenské činnosti. Součástí všech kapitol je velké množství doporučení a návodů, určených nejen začínajícím poradcům. Kniha je napsaná populární, čtivou formou a doporučit ji lze jak poradcům všech zaměření, tak i jejich klientům a dalším, koho problematika poradenství zajímá.

Kontaktní adresa

Mgr. Lukáš Hlaváček
Ústav pedagogiky a sociálních studií
Pedagogická fakulta UP
Žižkovo nám. 5
771 40 Olomouc
lukas-hlavacek@seznam.cz